

HAWAII · PUKA-LA · HOLOMUA

— "Ua Mau ke 'Ea o ka Aina' i ka Pono." —

BUKE I.

HONOLULU, MARAKI 6, 1894.

HELU 23.

KA NUPEPA PUKA-LA

HAWAII · HOLOMUA

Hoopuka mau ia mai ka Poakahi a ka Poalima, o kela me keia Mahina e ka Hui Hoolaha Nupepa Hawaii Holomua.

Uku Pepa, he Kanalima keneta o ka Mahina. No ke kope hookahi he 5 keneta.

E loa no ka pepa mai keena aku a ma ka lima o na Luna.

Aole he pepa e hoounaia mai ke Keena aku no na kuaaina, aia wale no a uku mua mai.

E hoouna mai i na Mea Hou, na Kumumanao, Olelo Hoolaha na Kanikau a me na Mele Inoa ia

THOMAS P. SPENCER,

ka Lunahooponopono o ka Pepa.

Aole loa e pai ia kekahi Olelo Hoolaha, Kanikau a Mele Inoa paha ke ole e hookaa mua ia ka uka. Aole no hoi e hoouna ia kekahi nupepa ma ka owili paka-hi, aia wale no a hookaa e ia ka uku mamua.

O na Kauoha Nupepa a me na Hookaa Dala ana, e loa aku no na Bila Hookaa mai ke Keena pololei aku a i na Luna, a i ole e hoouna pololei ia aku paha i na poe lawe pepa, ma ka hoouna mua ana mai i ke ola o ka Nupepa ia

ABRAHAM FERNANDEZ,
ka Luna Nui o ka Pepa.

Olelo Kahea!

Owau o ka mea nona ka inoa malalo iho nei, ke kahea nei au i ka poe a pau e makemake ana e hookomo mai i ka lakou mau wahi lunahuna iloko o

ka "Hui Hookuonoono
Lahui Hawaii,"

Ua makaukau au e lawe mai i ka huina mai ka HOOKAHI DALA aku A PII AKU ILUNA, no ka pono a me ka pomsikai o na kanaka Hawaii wale no. E loa no au ma ke Keena o ka nupepa

HAWAII HOLOMUA

Alauui Moi, mai ka hora 9 A. M. a hiki i ka hora 4 P. M.

E oluolu e hoomanao mai i ka uku o ka Buke Hoomanao Hoahu, he 25 KENETA no ka BUKE hookahi.

ABRAHAM FERNANDEZ, Kahu

No ka Hui Hookuonoono Lahui Hawaii.
jan 13-tf

Haku Berona

Wm. Lanakasa

— MA KA HUAKAI —

Iloko o Auseteralia.

KA POHAI AIHUE HOLOHOLONA—NA ULIA O KEKAHI YANKI AMERIKA—I KA LUA O KONA MAKAIKAI ANA IA AUSETERIALIA.

MOKUNA IV.

Ka imi ana i na mea ike ole ia —Ka hoopapaapa a me ka pepehikanaka.

O Mrs. Foster ka mea nona ke kakela, aole ia he luahine papau o ka noonoo, aka, he akamai me ka maalea, a o ke kanaka akahi no a hui me ia, e olelo iho auanei oia, aole he wahi leo wahine iki ma kona waha.

Kahea ae la ua mau kanaka ia i ka luahine:

Mo keaha oe i puhi ae nei a pio kou kukui e ka hupo nui?

O ua wahi hoaloha nei kela o kakou iloko o ka Red Liona, wahi a Murden.

He keu olua e na kanaka ui ke kapa mai ia'u he hupo. O kela poe e moe mai la iluna, ea, aole o lakou olelo mai e like me ia.

Owai ia poe o luna, a mai hea mai nei lakou?

E manao ana anei olua, e pane aku ana au i ka oiua mau ninau a pa'i loa. Aole anei owau ka mea nona keia hale aina, aole anei he mea pono i ka poe sela moku ke hele mai ianei nei e hoolimalima ai i wahi e moe ai a haawi mai i na silina?

O na moe! wahi a ua mau wahi kanaka la e akaaka hene hene ana. O kou mau moe me na wahi kihei i paha i na miliona uku lele.

Namunamu iho la ua luahine la, a hele aku la e kii i ke kukui ihoiho, a hsalele iho la i na wahi kolohe ma kabte komo aku ai e kamailio lili ana me ka hawanawana, he hiki no nae ia makou ke 'ohu aku.

Aole i [Ai-a-ka]-pau.

Moolelo Hoonaeue

Puuwai no

SINEDERILA;

A I OLE IA, KA

Opio Kamaa
Aniani.

Ka Moolelo Kaili Puuwai o Helene maloko o ke Anaina Huluhula.

Ka Manu Nunu hooko kauoha mai ka He-Kupapau mai o kona makuahine.

Na kela mau olelo a kela makuahine kolea i pane aku ai ia Sinederila, i hoehaeha maopopo aku i kona manao ake e hele pu me kana mau kaikamahine i ka huluhula, a ua kokoke loa kona puuwai e nahaha lili i kela wa; aka, ua hoomau aku la no ke kaikamahine opio i ke noi ana i kona makuahine kolea, ina e oluolu mai ana oia iaia ma kekahi ano e hiki ai iaia ke ukali i kona mau kaikuaana.

E like me na manao lili pili kino o keia wahine, me kona hilineai nui maluna o na kuhikuhi a kekahi akua lapu o, na ipuka o ka po, e lilo mai ana maluna o kana mau kaikamahine ke aloha o ke Keikialii-o-Kamumu-ka-uha no kana wahine e mare ai, aole loa i hoololi keia makuahine i kona manao paakiki o ke aloha ole no ke noi haahaa a ke kaikamahine opio, oia kana i komo aku ai iloko o ka halekuke, a me elua kopala paha i na anoano hua lili, ua kiola aku la oia ia mea iwaho o ka pa, a haawi aku la i kana kauoha lokoio o ke aloha ole, e like no me kona lilo ana i makuahine kolea no Sinederila, oia kana i pane aku ai,—

"E hele oe e ohi i kela mau anoano hua lili, a i pau ia oe mamua o ka napoo ana o ka la i keia ahiahi, e ae no au ia oe e hele pu me ka'u mau kaikamahine i ke anaina huluhula a ke keikialii."

Ua huli ae la ka makuahine a pane malu i kana mau kaika-

mahine, "He hana pui keia a kahi kaikamahine e haawi ai i kona noonoo no umi makahiki no ka ohi ana i kela mau kopala hua lili, a he hana hiki ole loa hoi i ka ikaika hoouka kaua o hookahi regimana koa ke ohi a pau keia mau anoano mamua o ka napoo ana o ka la i ke ahiahi. Hura! E makaukau no ko olua hele e ka'u mau kaikamahine no ke kaili mai i ka puuwai o ke keikialii."

Ua puka aku la ke kaikamahine opio iwaho mahope o ka halekuke no ke kahua o kana hana, a hoomaka aku la e kahea i na manu nunu a pau o ka lewa i hoaikane pu mai me ia ma keia kumuhana hoopapa-paa pili lahui me ke aupuni o Pauakaaka, me keia mau olelo:

E na manu nunu hou'loha,
Me na manu keiki o ka lewa,
Ina aole onkou e kokua mai ia'u,
Heha la ka'u e hana ai?
E kipa mai, a ohi i keia mau hua lili,
O na manu a pau iloko o ke aouli,
No ka mea, he mea hiki ole ke hana koke ia
No ka manawa, ina au e hana hono ana.

I ka pau ana o keia leo lahea a ke kaikamahine opio, ua lele'koke mai la na manu a pau o ka lewa a haawi i na kokua a Sinederila i makemake ai no kana huakai hele i ka huluhula i keia ahiahi iloko o ka halealii o ka Moi o Arabia.

ELIAS KAULULAAU WRIGHT

KAUKA HUKI NIHO.

Kihi o na Alanui Moi me Betela,
Rumi Maluna ae o ka
Hale Hana Pu.

NA HORA MA KE KEENA

Mai ka hora 9 a.m. a hiki i ka hora 12 m.; mai ka hora 1 p.m. a hiki i ka hora 4 p.m., koe na la Sabati.

HOOLAHA HOOKO MORAKI

MAMULI O KEKAHI MANA KUAI I hoike ia maloko o kekahi Palapala Moraki i hana ia mawana o KAUAHANE NAKUINA, o ka soa ma, a me WM. C. ACHI, o ka soa elua, ma ka la 5 o Novemaba, 1891, a i hoolilo ia ia Lau Chong, a kakou kope ia ma ka Buke 131, soa 373, e mamuli o ka uhai ia ana o na kumu aeike o keia moraki, oia hoi ka uku ole ia o ke kumupaa a me ka uku pane; nolaila, ke hoolaha ia aku nei o ka mea nona ka soa elua o na moraki nei, e hooko ana oia ia mana kuai. A ke hoolaha hou ia aku nei, aia mahope aku o na pule ekeolu mai keia la aku, alaila, e hoolaha ia aku na sina i hoike ia ma ia moraki no ke kudala ana, ma ke keena kudala o J. F. Morgan, ma Honolulu, ma ka la 14 o Maraki, 1894, hora 12 oia la oia ka Poakolu.

Hana ia i keia la 15 o Febemari, 1894.
LAU CHONG.

Hope o ka Mea Moraki Mai.
Penei na Aina i Moraki ia:
He 4 Eka ma Hamoa, Hana, Mani, a i hoolilo ia i ka mea moraki aku, e Kalawa ma ka Palapala Kuai i hana ia ma ka la 29 o Augate, 1883, a kopeia ma ka Buke 83, soa 102 me 103.

3ev-mar3.

I KO MAKOU POE HELUHELU

Mamuli o ka loa pinepine mai o na olelo hoshewa mai ko makou mau poe lawe nupepa mai, e wili ana i ka lawe pololei ole o kekahi poe luna i na nupepa, ke ksu leo aku nei makou i ko lakou lokomai-kai e hoike koke mai ia lono ia makou, a e hooponopono koke ia no ia hemahema.

O ka uku nupepa, e hookaa koke ia mai ia, oia, he 50 keneta wale no ka uku mahina, a he sahanu oluolu loa ia no kekahi mea e uku ai i keia manawa.

O ka poe e hookaa ole mai ana i ka uku pepa i keia pule, e paa ana makou i ka lakou pepa.

Na Rula o ka Nupepa Puka La.

No ka hookaa mua ana oia keia malalo iho:

Kope hookahi.....	5 Keneta
Hookahi Mahina.....	50 "
Hookaa i ka pau ana o ka mahina.....	75 "

Nupepa Puka Pule.

No ka hookaa mua ana oia keia malalo iho:

Kope hookahi.....	10 Keneta
Ekolu Mahina.....	50 "
Eono Mahina.....	\$1.00
Hookahi Makahiki.....	2.00

No ka uku ana mahope o ka mahina oia keia:

Ekolu Mahina.....	75 Keneta
Eono Mahina.....	\$1.25
Hookahi Makahiki.....	2.50

ABRAHAM FERNANDEZ,
Luna Nui.

Ka Nupepa

HAWAII HOLOMUA

ABRAHAM FERNANDEZ

Luna Nui.

THOS. P. SPENCER,

Lunahooponopono.

Honolulu, Maraki 6, 1894.

LONO O NA AINA E

**Ninau Lahui o Hawaii
i ka Aha Senate.**

Ma ka mokumahu Osianika o keia kakahiaka, i lohe ia mai ai na lono e pili ana i ko kakou ninau lahui imua o ka Aha Senate, aole i hiki mai ka manawa no ka hookaa ana i ka lakou hana o ke koho balota, e haawi ai hoi i na pomaikai o ka lakou olelo hoooho no ka aoao i kuleana maoli ia Hawaii—o Hawaii ko lakou aina—a o Hawaii ko lakou home.

Aole keia he ninau no kakou e haawi pio ai ia kakou iho malalo o ka hooulu a me ka hookikina ana a na poai o na poe pakaha aina, oia ka ninau e kuaia ia ana kona mau aoao a pau imua o ka Aha Senate, aka, he hookahi mea maopopo loa, ina he mau manao o ke apono ke haawi ia e ka Aha-olelo no ka lakou olelo hoooho maluna o ka ninau, e ae ana ia

Amerika e lilo iaia ke pookela o ke Aupuni Repubalika Nui o ka honua nei, i makee i na hana powa hilahila ole o ka aihue aina a me ke kipi, he mea pono ia Hawaii iloko o keia la, e kupaa a lokahi me ka manao like o ke aloha aina oiaio, e nonoi aku i kona mau hoaloha a makamaka kahiko i ae ia mai ai o kona kuokoa, a e paa nei hoi malalo o ke apo kaakolu o ka pono kuikahi aupuni hui, oia hoi na aupuni o Enelani me Farani.

Aohe o makou manaoio no ka hookaa o ia kumuhana noi pono pili lahui malalo o ke Kuikahi e ku nei, ina aole he mau ao ooloku o ke ano powa maoli ma ka aoao o ka Repubalika o Amerika e hooohana malu ia nei malalo o ka mana o kekahi poai. Aka, he manaoio ko makou me ka hilina maluna o ka Peresidena Kailivilana hookele lahui ana, aole loa oia e ae i kekahi ano hana apuka e hookaa iloko o kona au o ka hookele aupuni lahui i ka Repubalika, ina he nui na hoowalewale e hiki aku ana imua ona no ka uhaki i kana hooihiki pili oihana i lawe ai o ka hanohano o ke kulana poo alakai no kela Aupuni nui.

Kela Kanawai Pake.

O kela kanawai hooahaiki Pake a ka Loio Kuhina o ke Aupuni Pe-gana, W. O. Kamika, e makemake nei e onou poo aku imua o kekahi hapa o na kanaka o keia aina, ua hiki wale no lakou ke kipa i ke makemake na P. G. pela ma o ko lakou mau luna oihana aupuni la o ka Ahaolelo, e ala mai no he ninau koikoi loa no ka manawa e ano like pu ai kakou me na Aupuni o Rusia a me Tureke, ua hiki i na Pe-Gana o Hawaii nei ke kipa i na Pake—a me kekahi ano lahui e ae paha e kulike ole ana o ka manao me ko lakou, oia, o ka Mana Kau Kanawai, aia no ia mana iloko o ko lakou mau lima pono, aia i na kaikuaana, na kaikaina, na kaikoeke, a me na punalua, a nolaila, heaha aku ka mea i koe i oi ae maluna o keia pomaikai i loa i kekahi poe kakaikahi o na Misionari (!) hookamani nui wale o Bosetona?

Ina o ke ano kanawai keia e hooohana ia na Hawaii nei, a o ka aoao o na misionari kakahi ke rula i ka hookele aupuni o keia paeaina, he kaula ole ko makou ke hoike mua ae i ka hooihiki, e hiki mai ana no ka la e hoao ia ai kela haawina pakaha mana pililahu i hookaa iloko mai maluna o na kanaka Hawaii. Ina he

hana hiki wale no i na P. G. ke hoooho i na kanawai me ke apono ole o keia lahui—ina he makemake ko lakou a me ka makemake ole paha, alaila, heaha ke kumu e hiki ole ai i keia poe P. G. ka hoooho ana i kekahi kanawai hou iloko o ko lakou Ahakuka, e hopu wale ia na kanaka a pau maluna o keia paeaina o Hawaii nei a hoopaa ia lakou iloko o ka hale paahao me ka hookolokolo ole ia, no ka ae ole hoi a me ke kokua ole i ke kumukana-wai hou a ke aupuni P. G. e makemake nei e kukala mai? Malalo o keia Ahakuka P. G. ua hiki loa ia lakou ke hookele i ke aupuni e like me ko lakou makemake iho, kau i na kanawai hoopaa i na poe e kua ana ko lakou mau manao me ko lakou iloko o na halepaahao. O keia ke aupuni hemolele o na misionari e kaulana nei o Hawaii i ka aihue, ka pakaha, a me ka hao wale i ka pono pilipaa o kekahi lahui noho kuokoa i ae ia mai e kekahi mau mana nui o ke ao nei.

Moku Nahaha ma Keauhou, Hawaii.

Ma ke ku ana mai o ka Malulani i ka auwina la Poalima o ka pule i hala, i loa mai ai kekahi lono hoopuiwa no ka ili ana o ka moku kalepa "Hilo" ma na kuaau o Keauhou, Puna, Hawaii, i ke kakahiaka o kela Poalua aku nei, Feb. 27, a e nahaha loa ana ia me ka hiki ole ke hoopakele ma kona kulana paio aku i na ale huhu o ka moana, na nalu nui e poi mau ana a me ka makani e puhi ana iluna o na puu pohaku. Eia ka moolole pokole o kona ili ana:

Ua haalele aku ka moku kalepa "Hilo," Kapena Le Balisita, ia Nu Kakela Hema, Ian. 7, me ka piha ukana o 1,200 tona lanahu no ka hui o Alani & Robikana o keia kulanakauhale. I ke ahiahi Poakahi o kela pule aku nei, ua hoomaopopo pono ia ke kau ana o ka moku ma kekahi kulana e ike ia ai ka aina, aka, no ka uhipaa ia o ka mokupuni o Hawaii e ka ua me ka ohu, aole i maopopo ke kau pono ana mai o ka aina mamua o ko lakou alabele, aka, ua hoomau mai la no nae ka moku i ka holo pololei ana ma kona alabele pili kokoke mai i ka aina.

O ke alakai ana i ka moku, aja no ia malalo o ka hookele pono ana a ke kapena mai ka ike ia ana o ka aina i ke ahiahi a hiki i ka hapalua hora 3 o ke kakahiaka ae, waiho aku la oia i ka hookele ana i kona mau alimoku, me kana kauoha, e hoololi ia ko lakou ihu-panana i keia manawa no ke alabele o

Honolulu. Oia oia i hoi aku ai iloko o ka moku no ka hooluolu ana, aole oia i liuliu aku no na minute pokole wale no, ua paha wawalo ae la keia mau huaolelo ma ka waha o na mea a pau maluna o ka oneki—

"He malu mamua! He aina!"

Ua kiola ia ae ke kapena mai loko ae o kona wahi-moe i kona lohe ana aku i keia mau huaolelo, a oia kana i holo awiwi mai ai no luna o ka oneki, a oia oia e hoomaka aku ana e haawi i kana kauoha, aia hoi iloko o ia sekona—he uina ana—a kamumu pono aku la ka ihu o ka moku iluna o na puu pohaku, a he ahua pohaku nui ke ku kokoke mai ana i uka o ka aina ma kahi he 200 iwilei, a e poi ana na nalu ohuhu malalo o ke kumupali kaiuliuli o ke kulana weliweli loa no kekahi kino kanaka ola ke puhi ia oia malalo o kela kumupali, a e hoao oia e haawi i hoopakele nona e like me ka hiki iaia ke hana.

He mau minute wale no o na sekona pokole, ua kau pono loa aku la ka moku hoolookoa iluna o kona kulana pilikia, me na ale nui oehuehu e wili ana e poi maluna o kona oneki, a nolaila, ua haawi ia ka olelo hoooho hope loa,—“E haalele i ka moku, a waiho i na ukana o na ano a pau, oia, he mea hiki ole ke lawe ia.”

Ua kuu ia ka waapa nui o ka moku no ka lawe ola, a kau aku la na mea a pau, haalele aku la i ke kulana pilikia o ko lakou moku, a hiki mai la lakou i Punaluu i ke awakea no o ia la, a hookipa ia e Fennel & Stone, a na Malulani i lawe loa mai ia lakou no Honolulu nei.

HOOLAHA.

I ko'u wa e kaawale aku ai mai keia Aupuni, o ko'u kaikuaana LEE POI o ka Hui o "SUN YEE HOP LUNG KEE," o Waianae, Oahu, na hookohu aku au iaia me ka mana nui no ka hookaa ana i na hana a pau ma ko'u kuleana.

KWAI YUEN,
o Waianae, Oahu.
mar5-1md.

OLELO HOOLAHA.

Ke hoike ia aku nei ka lohe i na mea a pau, aole lakou e hoolilo aku a kua mai i keia apuna Aina o HARRY KOMA, a'u kane e ae i make, e waiho ia na Kaulaunala, Kona Aka, Hawaii, i hoikeia ma ka Palapala Sisa Nui Bedu 4577, Kuleana Helu 5973 ia Moa, a i hooliloa mai e ua MOA ia ia HARRY KOMA.

MRS. LOKAI,
Waialua, Oahu, Jan. 30, 1894.
feb 3-4 wky

BIBI NALOWALE.

E haawi ia no he uku makana kupono i ka meae loas ana a hoihoi mai i kekahi tobi wala Jese, i he hewa hana hooliloa i siloko aku o ko'u pa ma Alanui Young, Kulaokabua, i ka po, a i ke kakahiaka paha, o ka Poakahi, Feb. 5.
W. M. GIFFA RD.
feb5-tf.

KE ALA ONAONA.

He aloha nei uka,
E walea ia nei;
O ka nee a ka ua.
Hoopulu i ka ili;
I mehana i ke aloha,
I ka wai o ke kini;
Kau aku na maka,
O ka ike lihi aku;
Alai ia mai,
E ka ohu hali;
He alii ko aloha,
Wehi no kuu kino;
Kuu kino ka i alo,
Mamuli o ko le (ho);
Me oe ka hali'a,
E ka ua Lanipili;
Ua pili ua paa,
Ka mana o ilaila;
Ouhou Nuanu,
I ka pua Ahiihi;
Hohini mai ana,
Ke ala onaona;
E u hoi maua,
I ka po mahina.

Miss M. E. F.

(Ina pela, haawi mai oe na'u ke-
hi hoi hoomau. That's gude eh!

Papa Helu Mahina.

MARAKI, 1894.

So	M	T	W	T	F	S	Mahina hou
							Mar 7
			1	2	3		Hapaha mau " 14
4	5	6	7	8	9	10	Mahina paha " 21
11	12	13	14	15	16	17	Hapaha hope " 29
18	19	20	21	22	23	24	
25	26	27	28	29	30	31	

Nuhou Kuloko.

E lawe nui i ka HOLOMUA.

Mauka iho nei ka onini makani.

Ua holo loa aku no Kina ka
mokuahi Oceanica i kela ahiahi.

Ua kipaku hou ia mai nei no o
Kakina mai Wasinetona mai.

He lūashi nui ma ke aouli i ke
ahiahi ouehinei, ma ke kukulu
komohua.

Ma ka Pookela i noho ai ka
Hui Kūpōpō Nui o Honolulu nei
maloko o ka Y.M.C.A.

Kakahiaka nui wale ka moku-
ahi Oceanica mai ka hau oke mai
o Kalapuni.

He Aihue Wati kai lawe a e i
ka halewai, a i ka holi ia ana aku
loa aku ia ia elua mau komoh
ma gula.

Ma Makanaia, Kalapapa,
Molokai, ua make iho la o John
Laoha Adamu, i ke 36 o kona
mau makahiki. Aloha oia.

E noho ana ka Aha Kaapuni o
ka apana hookolokolo eha ma
Lihue Kauai, a o na loto i holo
aku ilaila, o Hawela ma.

He keiki aihue maia ma ka inoa
o William Cost, kai hookikina
aku i ka Hanaku e hoke ae i
kona elua a me kona ihapa.

Ke pas nei kekahi luna aupuni
i kekahi hookohu no ke Aupuni
Moi o Hawaii, aole oia i hele ike
pili o hana aku me na Pe-Gau.

Keia Pōsha ka hoomamaa ki-
nipopo ma Kulaokaua. A i ka
Pouono aku o hōu ai kekahi
mau hui, kela ka mea lealea loa.

Apopo oili pulelo aku
ka olelo Hoolaha a M.S. Levy
no kana mau waiwai nani.

No kela okaikai o na limahana
ma Mana, Kauai, ua mana o Ila
muku Hikohe e holo no ia wahi
maluna o kekahi mokuahi holo
pili aina.

E hoike ana ka lono o ka la 17
o Feb. ke laha nui la ka mai fiva
lenalena ma Rio Janero, a aia ka
nui o na make o ka la i ke 45, a
he 15 no make i na mai fiva e ae.

Ua hooaie loa ia mai nei ko
Kuhina Willis hothoi hou ia aku i
Amerika mamuli o ke kabea a
kona Aupuni, nona iho no kela
pūka o kona kulana pili oihana,
uo ka puni wale.

Ua haalele aku na mokuakaua
Amerika No Ioka a me Kaletona
i ke awa ku moku o Rio Janero,
no ka hopopoa o huikalo i ka no
wao na luna iloko o ka luku ana
a ke mai fivalenalena.

Eia iho he mokuakaua hou a
houa mai, me he la hana kana ke
hiki mai, oia paha ka noia ana na
wai ia i hoohaaha ma ke aie o e
hoohehene i kona luna aupuni.
Pela wale na lono e wa nei.

E hūlelelo ana o Lunakahiko
W.A. Kiba imua o ke amama
hoomana maloko o ka luakini o
Bush ma ku hora 10 a.m. Mar 11,
ke kopoa aku nei na hō'loha o
ka hoomana naauao e nāue pau
loa ae.

Ma ka Pōsha i hala, ma Mana,
Kauai, ua ala kua mai la na lima
hana Iapana he 52 no na hana ino
a na haku hana, a moe aku la ke
kaoo no Lihue, ia la no, ala kua
hou mai ia he 30 mau limahana a
hookahi huakai no Lihue.

Aia no ka niuau o Hawaii ke
lohia lima ia la e ke Komite o ko
na Aina E o ka Aha Senate, aole
i waiho ia imua o ka Hale. Ua
maopopo no nae e kaa ana no ka
pono ma ko kakau aole, no ka
mea, e ka bapanu o ka poe iloko
o ka Aha Senate, ke kakoo ika
ika ana i ke kumhana a ka Pere-
sidena, ka hothoi hou i ke Aupu-
ni Moi o Hawaii.

Ma kekahi mau la i kaa hope
ae nei, ua ninau aku kekahi opio
imua o kona mau makua i ka mea
kupono ana e hana aku ai i kana
Kumu makai, no ka mea, ua ha-
la ka wa kula, a ke aneane aku
nei i ka hoomaha liili o ke Kula
a na haomaha. Ia manawa, ua
pane mai la na makua i huaolelo
e ano e ai ka opio, oia hoi keia.

"Aole oe e hele i ke Kula, no
ka mea ua lawa iho la no kahi ike
i loa ia oe i keia wa." nolaila, i
kumu e makai ai oe, e pono e
huli i hana nau i keia manawa,
no ka mea, ua nui kupono oe i ka
hana e oia ko maua mau la ha-
paua nei.

Ia wa, ua ike ia aku la ke nulu
pakahi ana mai o kona mau wai-
maka, me ka hoopulu ana i kona
mau papalina opio. O hoo-
puka mai la oia i keia mau hua-
telo i ku makai. E kuu mau ma-
ka makai, ua he mea ala, na
oi aku ke loa i kekahi keiki ka
ike hohonu o ka palapala mamua
o ka haalele ana a hele koke ina
hana hookaumaha o ke kino.

Waiu & Meli.

Mai ka peni wai a Gabriela o ka Puuli
Imeperiela o Farani.

Na ke Aupuni o Kinai ke ka-
ena hiki i keia la, nona ka
uwapo lohi i kapili ia o 5 1/2
mile ka loa.

Ma ka mokupuni o Ainahau,
he elua wale no loto e lawelawe
nei ia oihana imua o ko laila
aha hookolokolo. He aupuni
maluhia loa kela.

O ka alakohola, ua hanaia ia
mea mailoko mai o ka mala-
keke.

O ka heluna nui o na Hale-
ipukukui o Amerika, he 1,255
ka huina e hoomalamalama nei
i kona mau awa kumoku, na
kaikuono a me na lae kahakai.

Ma kekahi hale-ai ma ke
Kulanakauhale o Nu Ioka, ke
ai ia nei ka huina pai-apala e
ko laila poe kanaka he 20,000
pai i kela a me keia la. Aole
no i kana mai ka ai nui wale o
kela poe i ka pai no kela huina
nui.

Ma Enelani, ua hooihoi
nui ia ka naauao ma ke kukulu
ana o ke Aupuni i na halekula
Univasite like ole; kahi hoi e
a'o ia ai na keiki opio a kokeke
i kona mau la oo kanaka ma-
kua, iloko o na oihana lehulehu
o ke a'o enegini, kaka, kilo
hoku, kanawai, na oihana kaa
aina me moana, a pela aku. I
ka makahiki i hala, ua hoo-
maopopoa ke kulana pulama
naauao o ke Aupuni o Enelani
i kona mau kulanui o ka hoo-
nuanua i ka mole o ka ike a me
ke akamai, a ua mabele ia na
Univasite penei: He 11 ka
huina o na kulanui o kela me
keia lala, he 344 Porofesa no
ke a'o ana i ka mole o ka ike, a
he 13,400 haumana iloko o ka
huina o na kula holookoa. He
kumu alakai ohohia keia no
Hawaii nei, ina e kukulu ia
ana kekahi o ia mau ano hale-
kula ma keia Paesaina.

**HOOLAHA A KA LUNAHOO-
FONOPONO WAIWAI.**

O ka mea nona ka inoa malalo
iho, ua hookohua oia i Lunahoo
ponopono no ka waiwai baneka
rapo o Wm. H. ALDRICH o Hono-
lulu, Oahu, e ka lion. H. E.
Cooper, Lunakanawai Elua o ka
Aha Kaapuni Apana Ekahi. Ma
keia, ke hooaha ia aku nei na
poe a pau he mau koi ka lakou i
keia waiwai, e waiho mai i ka
lakou mau koi iloko o eono
mahina mai keia la aku, a i ole,
e hooe mau loa ia aku no ia. A
o na poe a pau he mau aie ko
lakou i ka waiwai e oleloia nei,
ke kaucha ia aku nei lakou e
hookaa koke mai ia Henry Davis,
ma ka hale oih na o Henry
Davis & Co., Holo 505, Aianai
Papa. HENRY DAVIS,
Lunahooponopono no ka Wai-
wai Banekarua o W. H. Aldrich.
Honolulu, Feb. 20, 1894.
feb 21-1m.

Iwakani Shoten

(KEAPANI)

Alani Hotele, ma kela aole mai o ke
Kaa Poniunui, na loa mai

HE MAU WAIWAI HOU

Mai Iapana mai, maluna mai o ka
Mokuahi Oceanica, oia na

Lole Iapana Hou

A ME NA

Hainaka Silika

o na ano a pau, a e kua ia
aku ana hoi

MA KE KUMUKUAI HAA-
HAA LOA.

feb 17 3m

NO KE KUAL.

E kua ia aku ana ka HALE a
me ka PA-HALE, i noho ia iho
nei e Mrs. P. Oppergelt, ma ke
awaawa oia o Pōsha, a ikumama
hoi i na poe a pau ma ka inoa, o
ka pa-hale o Naone.

No na mea i koe, e ninau ia
W. F. ALLEN,
maluna ae o ka Banako Bihope
Honolulu.
feb, 23-1w.

AHA MELE O KAWAIAHAO.

E haawi ana na haumana o ke
Kula o Kawaihaao; he Aha Mele
Nui i ke ahiahi Pōsha. Maraki la
3. O na loa, e kua ia no kek hi
Piano no ke Kula. Uku komo he
50 Keneta.

E loa na na Tikiki, ma kahi
Benson & Smith, Kakela & Kuke,
J. T. Waterhouse, Kamika, Lewers
& Cooke, Hawaiian News Co.
feb-23, 1w.

C. T. AKANA.

TELA LOLE NĀEJU.

Helu 324 Alanui Nuanu

UA HIKI ke Hanaia na Lole o na
ano Kulana Makai Loa a me
ka Nani i oi aku i ko naau
wahi e ae.

HE POOKELA NA PAIKINI.

E kipa mai a e ike pono i ka
iini a loko e kinikohu ai ka mana
mamua o ka hele ana aku i na hale
e ae. nov. 25th

E. B. THOMAS

(KAMAKI)

Mea Kuai Puna,

ONE KALEPONI,
POHAKU UINIHEPA
POHAKU ALA-AOAO.

PAIPU WAI POHAKU, &c.

Keena Hana: Kili o na A'anui
Moi me Kamika.

Hoiikeike Nui!

— O NA —

Makana Nani

Aiwaiwa!

Ma ka Halekuai Nui o

T.H. Davies & Co.

Kihi o na alanni Kaahumann
a me Moiwahine.

Aia ma keia Halekuai nui helu
ekahi, na Makana Aiwaia like
ole o na ano a pau, oia na

Kii, Pahu Hookani,
Kau Lulu, Kaa Huila Balala,
Buke Kii Makana Kerisimaku
na keiki, na Lako Buke,
a pela aku.

Na Kakini Silika, Lei Ai,
Hainaka Silika,

Hainaka Silika Koweln,
Paluie Silika, a pela aku

Na Pahu Kolo-ke, a me na mea
a pau e pili ana ia ano pasni.
oct 28

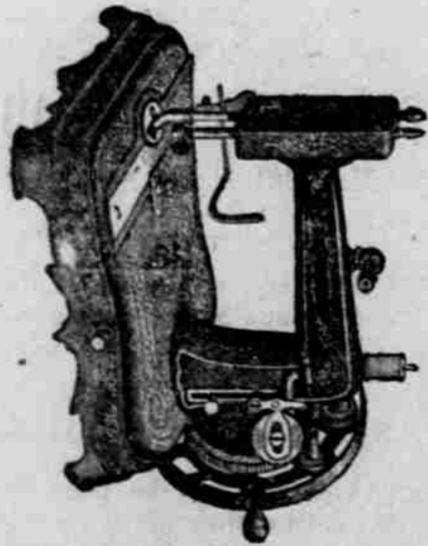
MALALO O KA HAE HAWAII

Hale Lula Hoinau Gula.

E na makamaka e, e nana mai
oukou i keia

Mikini Humuhumu

Wili Lima, he \$8.50 kona
kumukuai.

Na - Pila - Gika

Mai ka \$4.00 a pii aku.
Na Kaula a me na Lako a pau no
ke Gika a me ka Waiohina.
Na KUI no na ano Mikini Humu-
humu a pau loa; hui pu ia me na
Lako Kaku o kela me keia ano,
a i panai ia me na LAKO HIME
NI o na ano a pau.
ALANUI PAPU, HONOLULU.

OLELO HOOLAHA.

Owau o BETT MOKINA a me S. W. K.
KAMA, ko'u Kakanolelo hooponopono aim,
ke papa a ke hookapu nei maui ia Mahiua-
li a me Kanaha, aole o laua kuleana i ka
aina o HUEA KALIPEPEHU mai keia la aku,
ae hookaa ole ia na dala auhan aina, a e
kukulu hoi i hale no luna o ka aina, a me
na mea a pau. Iaa e hookaa ia keia mau
kuhan, e nku pu i na lilo o keia hoolaha.
HUEA KALIPEPEHU. I ana Kula.
S. W. K. KAMA. Kakanolelo.
feb 3-imo wkly

Honolulu, Jan. 18, 1893.

OLELO HOOLAHA.

Mamuli o na kumu kupono, ua
hoopau aku wau ia J. W. Kai-
kainshole mai kona noho ana i
Agena no'u, a ma keia, ua hoo
kohu aku wau ia THOS. K. NA
KANAELA oia ko'u Agena no
ko'u mau waiwai mai keia laaku.
O na hookaa ana o na dala hooli
malima a pau o ko'u mau aina,
iaia wale no, aole i kekahi mea e
ae.

MRS. KALENUI KAILIPAHEE.
Kalawao, Jan. 22, 1894.
fe 10-3t

Leta Akea.

E na poe i loohia me na popili
kia,—e mahu mai, a hoolohe.
No na makahiki lehulehu elima
a oi i hala hope ae nei, ua loohia
ia au me ka ma'i AKEPAU nana i
hoomailo mai i ko'u kino me na
haawe kaumaha o ka nawaliwai
ma keia ola ana, a ua hoao ia e
a'u na lapsau a na kauka i kaula
na nui no ko lakou makaukau a
me ka piha ike akeakumai, a ua
aneane hiki kupono ole ka hoo
mau aku i ka lakou mau lawelawe
lapau na, a iloko o na kupouli
o ka ehaeha kupitiki e anei nei i
ko'u ola kino no ka hopena weli
weli loa o ko ke kanaka wahi
mau, ua hoao aku la au i na lawe
lawe lapau ana a Kauka C. T.
AKANA, a ua loa koke ia'u ka
oluolu o ka maha a me ka pale
kana o na alina a keia ma'i weli
weli loa iloko o ko'u puuwai, no
ke kowa o kela mau makahiki
lohi i hoike mau ia ae nei
maluna.

Ke kono aku nei au i na poe i
loohia me na ma'i o ke akepau, e
kipa ae i Kauka C. T. AKANA
ma alani Nuanu, helu 324, ma
ka hale maluna, a e loa no ka
p maikai no ko oukou mau ola
me ka waiwai io o ka oukou dala
LILY HUSSEY.

Honolulu Feb. 1, 1894
feb 7-1m

HOOLAHA I KE AKEA

E na Hou'loha a me na Maka-
maka maikai, e noho ana na na
moku-puni o ko Hawaii Paenaa,
mai na kane, wahine a me na keiki
hoasia i na hoopilihua a ka mai
a me ka ehaeha i ko oukou kino.
Ke kono ia aku oei oukou e hele
mai ma ko'u keena ma ke alanui
Kamika a me Hotele, helu 317. I
ka poe i loa ia i na ano mai a pau
ka eha o ke poo, hui ke kino, eha i
ka umauma, a mai wahine, a me
na ano mai e ae ia, pela no hoi me
ka mai hook-awale ohana. Ua hiki
loa ia'u ke lapsau i na ano mai a
pau, a me ka hoomaemae pu ana i
ke kino. Nolaia, e na hou'loha e
hele mai imua o'u i hiki ai ia'u ke
lapsau aku i ko oukou piikia. He
oluolu ka auhan ma ka'u lawelawe
ano, e ui a e ninau iho i ka poe i
ka poe i kamaaina ia'u, na lakou i
hai mai i ka oiaio, a e hele no hoi
ma ko'u keena i pau ai ke kuhihewa,
o ka ole ka lahe pepeiao, alaila
e hele o ai a pau loa, i pau i ka
kuhuhewa no ia'u, L. Akina, Kau-
ka Leong Keng Tong. E au, a e
wiki e na hoi, mai kali a mai alo-
lohi aku, o ka leo keia o ke ola, e
kaha aku ana ia oukou e na maka
moka maikai, o ka lohe ke ola, a
o ke kuli ka uske, e nana pono i
na maka ma ke kibi maika.

Owau no ka oukou kuuwa me ka
haahaa DR. L. AKINA.
Helu 40 me 317 kihi o na huina
o Alanui Kamika me Hotele
feb 19 ly

BIBI NALOWALE.

E haawi na no he uku makana
kupono i ka mea e loaa ana a hoi-
hoi mai i kekahi Bipi waiu Jese,
helehewa aku a nalowale ma o-
ko aku a ko'u pa ma Alanui
Young. Kulaokaha, i ka po, a
i ke ka'ahia, paha, o ka Poaka-
hi, Feb. 5.

W. M. GIFFARD.
feb 5-tf.

SINGLOY & Co.

HELU 51 & 53, ALANUI MOI, HONOLULU.

KUAI - HOOPAKIKA - NUI!

PAPALE KA'U IAPANA

KAHE KA WAI, KE HELE NEI KA A-LAI!

Na Lole Hou mai Enelani mai

Alapia, Papale Kapu Kane ame Wahine, Kamaa Wahine a me
Kane, Kakini Eleele Silika Wahine, Kalakoa, etc.
Makalena ame Kinatuu.

Nu Lole Paa kane a me wahine.

Na Kihi Lau Silika mai Kina mai. Na Lei A-i Silika Lau,
Na Silika kua lole wahine, Na Silika o na ano
pau. Na noho ie a me na moena Pake mai
Kina mai, a pela aku.

Na Hae Hawaii o na Ano a pau

He hiki no ke Loaa ma keia Halekuai me ke Kumukuai Haahaa loa.
dec. 2-tf

KUAI HOOPAKIKA NO KEIA MAHINA WALE NO!

Kumukuai Hou o na Papahana

KUAI NUI HOOPHOHO!

Kuai Awiwi me na Loaa Uuku!

Oia ko makou MOTO!

N. S. SACHS,

Helu 520 Alanui Papu, Honolulu.

NA LOLE MAIKAI I OKI IA KE KUMUKUAI!

ILOKO o keia noho'pa, na hoemi nui ia ke Kumukuai o na ano lole
a pau, a ke kono ia aku nei ka lehulehu a pau e kipa mai a e
ikemaka no lakou tho.

Na Kalakoa maikai pau, 20 i-a no ke \$1.00.
Na Keokeo laula, 12 i-a no ke \$1.00.
Na Lole Makalena i-a laula, 12 i-a no ke \$1.00.
Ki'iamu, 10 i-a no ke \$1.00.

Kumukuai Emi Loa o na Lole Keokeo.

Lole keokeo kakau, a pela aku, 12 i-a no \$1.
" " " " " " 10 i-a no \$1.
" " " " " " 9 i-a no \$1.

Na Lole VITORIA LONA me INIA SIMONA, he haahaa ke kumukuai.
Na Uhimaka o na ano o pau, he 25 keneta pakahi.

Kuai Emi o na KASIMIA Eleele.

Kakimia eleele, i-a palua, 50 keneta no ka i-a.
O ka makou KAKIMIA, 75 keneta no ka i-a, sole ia e loa aku ka mai-
kai, he i-a palua, he huluhulu ke ano, a he ano helu ekahi.
Na KAKINI eleele o na Lede, he 25 keneta o ka pau.
" Kamalii o na ano a pau, he 25 keneta no ka pau.

Paleili o na Lede.

Na lole Muumuu, he 35 keneta pakahi, a he 3 no \$1.
Na Pale-koki, he 50 keneta pakahi.
Palemai puhaka, he 10 kent. 20 a me 25 keneta.
i pale a pale ole ia, o ke ano hou loa, a he haahaa loa ke kumukuai

Kuka Kamalii Emi Ioa,
Na Papale Kamalii me Lede,

Na Papale poepoe o na Lede, \$1 a pii aku.
Na Papale i pale nani ia me ka ribine, bulu, a me na lala pua he \$2.50
a pii aku.
Papale Kamalii bele kua, 20 keneta wale no.

N. S. Sachs,

No 520, ALANUI PAPU, Honolulu.